

Ebreom

Ju'u Lios, a' usiwa yeu puaka, junuen nooka

¹ Che'a bat naataka wasuktiam
simsuka'ummet, ju'u achai Lios, bat junakriapo,
itom yo'owasuka'um betana watem yeu pu'aka,
jue benasi ameu au yeu machiaka, aapo'ik
betana lutu'uriata, ka nanau maisi aet am
ju'uneetuak. Juname'e intok itom
yo'owasuka'ummeu a' nookak.

² Taa i'an, inime'e che'a chukula taewaimmet,
a' usiwata itou bittuaka, junuen aapo'ikue itou
nokla. Ju'u Lios, jiba inia a' u'usie, si'imeta inim
intok teekau aukamta a' ju'unaktek. Intok ket
aapo'iku, juka' ayukamta au a' yo'o ya'ari.

³ Aapo ket juna'a, Liojta betana, aapo'ik yo'orisi
a' machika'u bena. Intok ket jiba aapo'ik achai
Liojta, ka bittaka tua a' Liojtuka'po, ju'u a' u'usiwa
inim bittaka Liojtukan. Intok ket aapo, si'imeta
juka' ayukamta, ka ta'abwisia, taa tu'isi a' uju'u, a'
teuwaa'ue utte'akai. Itom ka tu'uwa ya'arim
betchi'bo jikot au bitchuka, intok junuen,
si'imeta itom beje'etuariaaka, teekau Liojtamak a'
batatana yejtek.

Ju'u Liojta u'usi, ankelesim bepa che'a eiyaawachi

⁴ Si'ime jume' ankelesim ama aneme bepa
che'a yo'oriwaka intok naksi eiyaawakai.
Bwe'ituk si'ime juname'ebepa, si'imeku che'a
yo'oriwaka a' bitnaa'u lutu'uriak.

⁵ Bwe'ituk ju'u Lios, jakwoo juni'i, jabe
ankelejtaw juni'i, kee:

Empo'e junen in yoemia, i'an empo inien in
 yoemiapo ta'eenaa,
 ti au jiiak. Intok kia jabe senu ankelejta betana
 juni'i:

Ineponee inia betchi'bo yo'owawai tune, aapo
 intok in yoemiatune,
 ti ka jiulaa.

⁶Taa aapo'ik betana, tua bat wepul a' u'usiwata
 a'abo a' bittuakai, inen jiiak ju'u Lios:
 Liojta betana si'ime jume' ankelesim, a' yo'orine,
 ti jiakai.

⁷Jume' ankelesim betana, ju'u Lios inen jiiak:
 Jume' a' ankeleswam, jekata benasi am jooa.
 Intok jume' a' sawe'um, taji buaktiam benasi am
 jooa,
 ti jiiia.

⁸Taa a' u'usi betana, a' Lioj rokaka, inien jiiia:
 Achai Lios, yo'otaka em ane'u jiba betchi'botune.
 Juna'a intok em yo'otaka nesawe'u, tu'uwa intok
 lutu'uria ausu'li.

⁹Empo tu'u lutu'uriata tu'ure.
 Juka' ka tu'ik intok, ka eiyaa.
 Inia betchi'bo san ju'u Lios, ju'u em yo'owa,
 Si'ime jume' ele benasi yoemem bepa,
 alleewamta enchi bittuak.

¹⁰Ket inen ji'ojtei:
 Empo achai, tua bat naatakai, empo bwiata
 ju'unaktek,
 Intok juka' teekata juni'i em maamea
 ju'unaktewak.

¹¹Ini'i lu'utine, taa empo jiba betchi'bo tawane.
 Si'ime juna'a, tajo'ota benasi moine.

¹²Tajo'ota'a benasi empo nat am tottane.

Intok ta'abwisi bemelak benasi aune.

Taa empo ka ta'abwisi aane.

Intok empo jakwoo juni'i ka lu'utine.

¹³ Ju'u Lios, jume' a' ankelesim betana, kaabetau inen jiulaa:

In batatana yejte,

Jume' enchi beje'eme, in enchi aniaka, am
koba'asu'u tajtia.

¹⁴ Si'ime juname'e ankelesim, ka bittaka, Liojta betana tekilpo aane. Inime'e, jume'e, bem jinne'uituneeme ania betchi'bo a'abo bittuarim.

2

Kaachin itepo, juka' itom jinne'uitunee'u jak wa'am bitnee

¹ Jiba inia betchi'bo san, itepo, juka' itom jikkajaka ju'uneiyaa'uta, che'a juni'i a' eiyaaka, aet jiapsine. Junuen ka juka' itom suale'uta kopta betchi'bo.

² Liojta betana nok lutu'uria, bat naataka taewaimmet jume' ankelesim yeteu teuwaaka'u, lutu'uriataka a' tawaka'po ju'uneiyaawa. Jume' intok, ka tu'isi ayuka intok junaka'a lutu'uriata ka jikkajibaekame, ameu a' lutu'uriatuka'po aman, jikot bem tawanee'uta ameu chupuk.

³ Kaachin itepo ama yo'eene, inika'a, kaitau a tammachiatuka, itom jinne'uitunee'uta omola tawaaka, ka a' eiya'ateko. Bwe'ituk, jiba aapo itom yo'owe Jesukrijto, inika'a itom jinne'uitunee'uta, bat a' teuwaak. Chukula intoko, jume' ae tana junaka'a lutu'uriata jikkajakame, a' lutu'uriatuka'po aman junuen itom a' majtak.

⁴ Ju'u Lios intok ketchia, aapo'ik betana a jita a' joa'ue, machilae, suum watchisi intok ka a jootu machikue, junuen a' lutu'uriatuka'po, a' ju'uneiyaatebo. Intok aapo'ik betana a' tu'u jiapsi, ka nanau machisi ju'u itom a joaka, au yuma'ue itot a' autuakai, aapo'ik junuen a' waata'po amani.

Ju'u yo'owe Jesukrijto, inim jume' a' sualeme benasi ju'unaktei

⁵ Ju'u Lios, ka jume' ankelesim jum chukula jiapsinaa'u, itom i'an aet noka'u, ama am yo'o yaak.

⁶ Taa ala Liojta nok lutu'uriapo, senu inen a' lutu'uriate:
Inia yoemratau tua ka au lutu'uria, achai Lios,
em a' naknee'u.

Intok kia em a' suanee'u juni'i, inika'a yoemrata
a kokkomta.

⁷ Chubbaa empo, jume' ankelesimmak, ka
amewit a' ju'unakteka, che'a ko'om a'
tawaak.

Taa junuentaka juni'i, empo a' eiyaanaa'uta,
intok a' yo'orinaa'uta au chupak.

⁸ Intok empo, si'imeta em ju'unakteka'u bepa a'
yo'o yaak.

Junuen san, o'outau si'imeta au su'u tojaka, ju'u
Lios, kaita be'eeka au a' su'u tojak, au a' yo'o
yaakai. Junuentaka juni'i, ketun te kee junuen
si'imeku a' yo'otuka'po ju'unea.

⁹ Taa Jesukrijtota itepo a' ju'uneiyaa, juka' Liojta,
chuubaa, jume' ankelesim bepa, ka amewit, taa
che'a ko'om a' eiyaaka'uta. Ju'u Lios, yee a' nake'
betchi'bo, si'imem betchi'bo a' muknee'uta au

chupak. I'an intoko, junuen jiokot au a' bichaka a' mukuka' betchi'bo, si'imem bepa a' eiyaanaa'uta intok a' yo'orinaa'uta, au chupak.

¹⁰ Si'ime ju'u ayukame, Liojta betchi'bo aayuk, intok aapo'ik betchi'bo ju'unaktewak. Intok ju'u Lios, jume' juebenam a' yoemianee'um, inime'e, jum yo'otaka a' kateka'u aamak am an i'aka, iniat yeu yuma' betchi'bo, utte'atukan, juka' Krijtota, bempo'im jinne'unemta, ju'u jiokot au a' bittua'ue, junae chupiasi si'imeta a' ya'ane' betchi'bo.

¹¹ Bwe'ituk jume'e, Liojtau wepulsi emo su'u tojirim, intok ju'u, junuen Liojtau wepulsi emo su'u tojitebome, si'ime nau wepu'ulaik nau achai yo'owak. Junuen san, ju'u Liojta uusi, inime'e aamak au weri'iti jiune'po, ka amear tiiwe.

¹² Liojta nok lutu'uria ji'ojteipo inen jiakai: Jume' nemak werimmeu, em jabetuka'uta nee am etejoriane.

Intok jume' enchi yo'oreka, nau anemmak aneka, ne eu bicha bwikne.

¹³ Ket inen jiia:

Liojtat ne yoem'eene.

Intok ket juchi wee'po inen jiia:

Inim ne, jume' usim, Liojta nee mikrimmak aane, tiakai.

¹⁴ Jume' yoemiarim nau yo'owakame, si'imeku am nanna'anaeka'a benasi, intok junuen ket, aapo ju'u Jesukrijto, ito benasi ju'unakteituk. Junuen beja ket mukukai intok junuen juka' ka tu'isi yee tawaaka yee su'amta, juka' bebeje'erita, tokti betchi'bo a' nesawee'u betana, kaita'po a' be'ebaekai.

¹⁵ Junuen, si'ime jume'e, aniat yeu tajtia, bem kokkonee'uta majjaeka, binwatuk naateka, intok juka' majjaewamta betana, ka a emo jinne'uka au emo su'u tojiriaka'um, am jinne'ula.

¹⁶ Bwe'ituk, lutula wee'po, ka jume' ankelesim betana weyeka am ania betchi'bo a'abo yepsak. Ala ju'u Apra'amtuka'uta betana yeu katriam aniabaekai.

¹⁷ Taa intok junueni, utte'atukan, inim, juka' yoemrata, bem jiapsa'a benasia si'imeku junaen aapo'ik ya'atune'po. Junuen aapo'ik, jiba betchi'bo intok yee nak jiokoleka, Liojta bichapo, si'imemmeu a' yo'otune' betchi'bo. Intok junuen, aapo'ik jiokot au a' bichaka'ue, yoemrata betana juka' ka tu'ik a' ya'ari betana a' jinne'u betchi'bo.

¹⁸ Intok jiba aapo, junuen jiokot au bichaka, intok juebenaku ji'obilaawakai, i'an aapo, jume' ket junuen jiokot emo bichaka, intok ji'obilaawame, a am ania.

3

Ju'u yo'owe Jesukrijto, ju'u Moiseejtuka'uta bepa eiyaawatchi

¹ Junuen san, Krijtopo nemak werim, wepulsi Liojta betchi'bo jiba jiapsame. Eme'e su, Liojta yoemiamtune' betchi'bo yeu pu'aritakai, Jesukrijtotat ne enchim mammate i'a, ju'u, Liojta betana yeu pu'aritaka intok Liojta itom suale'ut itou yo'o ya'ari.

² Bwe'ituk Jesukrijto, Liojta yo'oreka a' nok nesaurit yeu yuumak, juka' inia tekileu yeu a' pu'akamtau. Juka' Moiseejtuka'uta ket, si'ime

jume' Liojta yoemiammak aneka, Liojta nok nesaurit junakriapo yeu yumaka'a benasia.

³ Intok Jesukrijto, Moiseejtuka'uta bepa che'a au lutu'uria, a' yo'orinaa'u. Senuk karita yaakamta, juna'e bepa a' yo'orinaa'uta, che'a au a' lutu'uriatuka'a benasia.

⁴ Si'ime jume' karim, wate am ya'ala. Taa ju'u Lios, si'imeta juka' aukamta, aapo a' ju'unaktei.

⁵ Junuen san, ju'u Moiseejtuka'u, jume' Liojta yoemiam, si'imem nasuk, ju'u Liojta betana a' tekilet tu'isi yeu yuumak. Ju'u a' tekil maki, Liojta betana weyemta, chukula a' ju'uneiyaatebobae'u, a' teuwaanee'u juna'a.

⁶ Taa Jesukrijto, Liojta tua a' yoemiaka'po aman, itom, jume' Liojta yoemiammak, si'imeku itom bicha. Taa itepo jiba junaen Krijtota sualeka intok itom inim jiapsa'po tajtia aet ea'ateko. Intok juka' chukula itou na'ikiariata itom bitnee'ut eaka, alleaka a' bo'o bichaka'ateko.

Ju'u Ijra'el yoemrata betchi'bo yum jo'eriata ayuka'u

⁷ Junuen san, jum Liojta nok lutu'uria ji'ojteipo, Liojta tu'u jiapsi betana, senuk inen a' teuwaaka'a benasia:

I'an, eme'e juka' Liojta teuwaa'uta jikkajakai,

⁸ Ka omola a' tawaaka a' beje'ene.

Jume' junakriapo Liojta beje'eka aukame benasi anekai.

Intok jum bweka pa'aku Liojta wate weyemtat a' ji'obilaaka'a benasia.

⁹ Junama'a jume' bat naataka enchim yo'owasuka'um, junuen woi taka wasuktiammeu tajtia,

In amemaktuka am ya'ariaka'uta bichaka juni'i,
 Jiba wate weyemat nee ji'obilaababaek,
 ti jiiak ju'u achai Lios.

¹⁰ Jiba junae betchi'bo, junae yoemratamak ne ka
 alleaka taawak.

Intok inen ne jiiak: Inime'e, jiba ta'abwisi ea.
 Intok inime'e, nee betana lutu'uriat ka
 ju'uneebaek.

¹¹ Inia betchi'bo inepo nee bempo'immak nee ka
 alleak.

Intok inepo, tua junen jiaka, nee inen ameu bicha
 a' chupne'e, ti jiiak,

Bempo'im nee betana juka' tu'ik, ka nemak bem
 a' bitnee'u betana.

¹² Krijtopo nemak werim, emo'em suua, emo
 betana kaabeta junuen, Lios, jiba yuu jiapsamta
 mak ka tu'ika ka aamak eaka, junuen ka a'
 سوالباekai.

¹³ Taa ala, eme'e, chikti ta'apo emo naas aniaka
 emo sua tejwaane. Inia taewait naatekai, inim
 enchim jiapsa'po tajtia. Junuen emo betana,
 kaabeta, bebeje'erita betana ka tu'ikue a' bai
 ta'aatune' betchi'bo. Intok junuen, Liojta ee
 beje'eka jiapsibaane.

¹⁴ Bwe'ituk itepo, ka ta'abwisi eaka junuen, taa
 tua bat itom sualeka itom yoem'eiyaaka'uta inim
 itom jiapsa'u tajti junaka'a sualeka, ka a'
 kopta'ateko, junak, itepo, Jesukrijtota mak itom
 lutu'uriane'uta jipu'une.

¹⁵ Inen jiuwa'a benasia:

I'an eme'e, juka' Liojta teuwa'a'uta jikkajakai,
 Ka omola a' tawaaka a' beje'ene, jume'
 junakriapo,

Liojta beje'eka aukame benasia anakai.

¹⁶ Jabemsa junen Liojta nok lutu'uriata jikkajaka juni'i, intok chukula Liojta ee beje'eka aayuk. Si'ime jume'e, bwiaaraa Ejipto' tea'a betana Moiseejtuka'uta yeu nuk sika'um juname'emtukan.

¹⁷ Intok jabemmaksa junuen, wooi taka wasuktiammeu tajtia, ka alleak ju'u Lios. Jume' ka tu'isi ayukammake. Junae betchi'bo juname'esan, jum bweka pa'aku kokkok.

¹⁸ Intok jabemmeusa ju'u Lios, tua junen jiaka, inen ametana a' teuwaak: Ka bem aamak aneka, juka' tu'ik ka am bitne'po, ti jiakai. Jume' ka a' nok jikkajakammewi.

¹⁹ Junuen san, ju'uneate, ka Liojta bem sualeka' betchi'bo, junuen ka bem aman bwiarau yajaka'po.

4

¹ Junuen san, itepo ketun Liojta mak alleaka intok tu'ik itom bitnee'uta, ketun a jajamekai, utte'a, itom aet ito suuane'po, emo betana, kaabeta junuen ka aet ji'obeka junaka'a ka a' jajamne' betchi'bo.

² Bwe'ituk itepo juni'i, ket Liojta nok lutu'uriata itepo a' majti, jiba bempo'im benasia. Taa juname'e, junaka'a lutu'uriata jikkajaka juni'i, kaita tu'ik aet jajamek, ka a' sualeka bem jikkajaka' betchi'bo.

³ Bwe'ituk itepo, Krijtota suallamtakai, itepo juname'em, jume'e, juna'a Liojta mak alleewamta tu'ik jajamneeme. Liojta juka' teuwaaka'u: Inia betchi'bo, inepo, kannee amemak alleak.

Intok ne tua junen jiaka inen a' teuwaak:

Bempo'im alleewamta tu'ik, tua ka a' bitne'po.

Taa junuentaka juni'i, ju'u Lios, aniata a'
ju'unaktek naateka, ju'u tekil a' ya'abae'uta, jaibu
a' chupa'iakan.

⁴Bwe'ituk omot jak, Liojta nok lutu'uria ji'ojteipo,
woo busan taewait nokaka inen jiia:

Ju'u Lios, woo busan taewata weyeka,

Si'ime a' tekil chupaka, junaet yum jo'ek.

⁵Juchi intok, omot inen ji'ojtei:

Bempo ka nemak, alleewamta tu'ik bitne.

⁶Taa ketuni aayuk, taewaim, watem Liojta
betana, alleaka juka' tu'ik bem a' bitne'po. Jume'
intok, che'a bat naataka, Liojta betana nok
lutu'uriata jikkajakame, Liojta bem ka nok
jikkajaka' betchi'bo, ka a' bichak.

⁷Junuen san, ju'u Lios, senuk taewata juchi yeu
pu'ari, intok, ini'i juna'a, ju'u taewai, ti jiakai.

Bwe'ituk ju'u Lios jaibu che'a chukula
taewaimmet, Labiituka'uta teuwaaka'ue itou
nookaka jaibu teuwaawaka'a benasia:

I'an, eme'e, juka' Liojta teuwaa'uta jikkajakai, ka
omola a' tawaaka a' beje'ene,
ti jiakai.

⁸Bwe'ituk ju'u Josue tuka'u, juname'e ijra'el
yoemem, juka' Liojtamak tu'ik bem bitnee'uta, a
am bittuako, junako ju'u Lios ka juchi taewaita
ta'abwik ameu teuwaa ean.

⁹Junuen san, Liojta betana ketuni taewaim
aayuk, jume' Liojta yoemiam, Liojtamak tu'ik
bem bitne'po.

¹⁰ Bwe'ituk ju'u Liojтамak tu'ik a' bicha'uta, jaibu a' ju'uneiyaame, juna'a, ka jain eaka, yum jo'ene. Liojта a' tekilwa betana a' yum jo'eka'a benasia.

¹¹ Junuen san, itepo si'ime, junaka'a tu'ik bit betchi'bo aet te ito utte'a jooriane. Kaabeta junuen, juname'e, bat naataka ka a' sualekame benasi a' aune' betchi'bo.

¹² Bwe'ituk ju'u Liojта nok lutu'uriawa, ini'i, jiapsiwamta intok si'imeku yumaka, utte'ak. Intok senu tebe kuchi'im nau bicha bwawiakame benaka, ini'i, senukut a' jiapsiu yumaka, tua a' ea'uta yeu a' machia intok jachin a' yoem tuka'po a' ju'uneetua. Intok senuk aet au a' temaeka a' joobae'ut a' ju'uneiyaa tebo.

¹³ Kaita Liojта betana ju'unakteitaka, aapo'ik bichapo a essotuka aayuk. Ala si'ime ayukame, ju'uneiyaawa. Intok ju'u chukula itom ju'uneiyaaka, utte'a itom ito au yeu bwijnee'utau, itot ju'uneaka, itot nesaunemtau, si'imeta yeu maachi.

Ju'u yo'owe Jesukrijto juna'a, ju'u te'opopo che'a yo'owe

¹⁴ Ju'u Jesukrijto, Liojта u'usiwa, Liojта bichapo si'imem bepa itou yo'o ya'ari, Liojта kateka'u anakai. Junuen san itepo, Krijtota itom suale'ut, ka ta'abwisi eaka, jiba bichau bicha aet jiapsine.

¹⁵ Bwe'ituk ju'u, Liojта bichapo, si'imem bepa itou yo'o ya'ari, bettesi itou ayukamtat, ka itom au yuma'ut, itom jiokoleka, a itom ania. Bwe'ituk aapo, jiba ito benasi, si'imeku ji'obilaatuk. Taa juka' ka tu'ik, jakwoo juni'i ka yaakai.

¹⁶ Junuen san itepo, Lios, ama butti yee nakemtau, intok yo'otaka nesawemtau, noolia

nau, kaitat jain eaka, te au bicha te ito nokria'po yuma'i. Junuen, aapo'ik itom a' jiokoline' betchi'bo, intok yeteu tu'ik a' jiapseka'po amani, itom jiokot eao, itom a' aniane' betchi'bo.

5

¹ Jum juriom te'opopo, jume' che'a bat yo'owe, junama'a yoemrata betana yeu pu'arimtukan. Intok yoemrata, Liojta bichapo bem joo'ea'uta, am jooria betchi'bo. Intok junuen, juname'e, Liojtau bicha am nokriaka, au bicha bem na'ikiaka'uta a' mabbetan. Intok bem ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, bwala aso'olam am süssu'arian.

² Ju'u intok, junuen te'opopo bat yo'owe, yoemrata juka' jiokot au a' bicha'uta ket ine'akai, jume'e, kaita tatta'aaka ka suasi jiapsakammak, si'imeku a amet bo'o bitneeka, ka ameu suakai. Aapo'ik junuen, ame benasi si'imeta ket ine'akai.

³ Intok ini'i, jiba aapo junuen Liojta bichapo, ka si'imeku yuma'isi a' jiapsa'po au ju'uneiyaaka, junuen, aapo'ik ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, utte'atukan, Liojtau, bwala aso'olam a' su'ane'po, ket junuen aawit yoemrata betana, jume' ka tu'u ya'arim betchi'bo.

⁴ Kaabe aapo'ik junen a' ea' betchi'bo, junuen, inia tekileu au yo'o joone. Ala ju'u Lios juna'a, iniau tekileu, yo'oriwamtau yeu a' pu'aneeme. Aarontuka'uta yeu a' pu'awaka'a benasia.

⁵ I'an intok, Jesukrijtota betana ket junaen weye. Aapo, ka junen a' ea' betchi'bo junuen inia tekileu a' yo'otune' betchi'bo au yeu pu'ak. Ala

ju'u Lios, junuen a' yo'orinaa'uta au yeu a' pu'ak.
Jaibu au a' teuwaariaka'a benasia:

Empo in yoemia.

Inepo nee i'an, jiapsiwamta et autuari.

⁶ Liojta nok lutu'uria ji'ojteipo ket omot junuen
au a' jiaka'a benasia:

Empo, jiba betchi'bo inia tekil yo'oriwamtau yeu
pu'ari.

Jiba Melkiserek tuka'uta, au a' yo'otuka'a benasia.

⁷ Ju'u Jesukrijto, im bwiapo jiapsisukai, junak
aapo, chikti a' jiapsie, Liojtau bicha nokaka, au
nokriak. Intok yee nokriak. Aapo'ik, ju'u a'
muknee'u betana a' jinne'u betchi'bo
utte'akamtau bicha. Lios intok, aapo'ik Krijtota
junuen a' nak yo'oreka a' nok jikkajaka' betchi'bo,
junaet a' mabetak.

⁸ Intok junuen, Jesukrijto, Liojta u'usitakai juni'i,
jiokot au a' bichaka'ue junuen, Liojta ea'po aman
aayuk.

⁹ Intok junuen yuma'isi si'imekut, chupiasi yeu
yumakai, Liojta ea'po aman aukai, junaen, junaen
betchi'bo, si'ime wame'e a' nok jikkajame, jiba
yuu betchi'bo ju'u a' am jinne'uneeme juna'atuk.

¹⁰ Bwe'ituk ju'u Lios, te'opou bat yo'otaka,
junaka'a tekileu yeu a' pu'ak, jiba
Melkiserektuka'uta benasi machikai.

*Krijtota ka intok a' sualnaa'u betana, ju'u jinil
watchika ayukame*

¹¹ Jiba inia weemta betana itepo tua juebenaka
itom emou teuwa machi aayuk. Taa inika'a
machisi ju'unakkiachisi a' teuwa betchi'bo tua

obiachi. Bwe'ituk eme'e ka aet jiapsek ka aet ju'uneebaekai.

¹² Eme'e jaibu binwatukai, jaibu eme'e a yee majta ean. Taa Liojta nok lutu'uriata betana juka' che'a ka obiachisi weyemta, eme'e juchi watem enchim a' majta i'a. Eme'e juchi, kee tu'isi Krijtota sualeme bebena. Ilitchik, bwa'amta kee bwa'eeka, lechim a' je'e'e benasia.

¹³ Wame'e intoko, juka' ka obiachik majtabaeme, inime'e, jume' ju'ubwa Krijtota sualeme bebena bwe'ituk inime'e, Liojta si'imekut tu'ik bo'o jooriaka itom a' jiapsi i'a'uta, ka a' joo ta'aa.

¹⁴ Taa ju'u Liojta betana lutu'uria, che'a obiachisi weyeme, jume' wepulsi yuma'isi Krijtota sualeme au yuuma. Jume' jaibu a jita yeu pu'ame. Bwe'ituk juname'e, ju'u ka tu'ik betana, tu'ik bem yeu pu'ane' betchi'bo jaibu au suatula.

6

¹ Inien san, itepo Liojta betana nok lutu'uriat yuma'isi ju'unee betchi'bo, bichau bicha te aet jiapsine. Intok, juka' Krijtota betana che'a bat yee majtawamta betana, ka junaka'a jiba ta'aabaekai. Ka itepo jaarekisi, juka' bat weyemta jiba etejone. Maasuko, bat naataka, ta'abwisi intok ka tu'isi itom jiapsaka, ka tu'isi itom tawaanee'uta itou joamta, ka intok itom a' jonee'u betana. Intok ket, maasu, Liojta soalwa'uta, ka junaka'a jiba ju'uneiyaane.

² Intok ket, ju'u yee bato'owaawa'poyee majtawamta betana, intok ket Krijtota sualeme amet mamteka, Liojtau bicha am nokriawa'u

betana. Intok ket, kokkoarim jiabijtenee'u
betana. Intok ket, Liojta betana, we'epulaim, jiba
yuu betchi'bo, tu'isi oo ka tu'isi bem tawanee'u
betana yee majtawamta betana. Ka junaka'a jiba
ju'uneiyaabaane.

³ Junuen, itepo bichau bicha junaet te jiapsine,
Liojta junen a' tu'ureka, aet itom aniao.

⁴ Bwe'ituk jume'e, bat naataka jaibu Liojta
betana lutu'uriata ju'unakkiachisia a'
majtawakame. Intok juka' Liojta betana
alleewamta weyemta a' ju'uneiyaalame. Intok
Liojta betana a' tu'u jiapsi mak eaka jiapsilam.

⁵ Intok Liojta betana juka' tu'i nok lutu'uriata
jikkajaka a' tuttu'uruk. Intok chukula, tu'i maisi
jiapsinaa'ut, tu'i maisi a' machinee'uta
ju'uneiyaakai.

⁶ Inime'e junen, juchi ta'abwisi, ka a'
lutu'uriatuka'a benasia, aet ji'obeko, ka intok a
ameu noktune, bemelasi Liojta mak nau, juchi
bem emo tu'utene' betchi'bo. Bwe'ituk inime'e,
bempo juchi wee'po, juka' Liojta usita, kuuset a'
poponaka, me'aamta benasi aane. Intok inim
juebenam bichapo, ka a' yo'oreka, jaana a'
eiyaame benasi aane.

⁷ Maa su, inime'e ket, jiba bwiata, chikti wee'po
aet yuke'e benasia maachi. Juna'a bwia intok,
jume' a' tekipanoammeu tu'ik ama am chupao,
juna'a bwia, Liojta betana aniwaka utte'ata
bittuawa.

⁸ Taa juna'a bwia, ka tu'ika intok juya wichaka
ama yo'otu'uteko, juna'a bwia, kaita tu'ik
betchi'botune. Intok Liojta betana juni'i, ka
aniawaka, ka tu'ika tawane. Intok junuen, che'a

chukula, ju'u ama yo'otuka'u, taya'atune.

Ju'u chukula itom bitnee'u betchi'bo, ka itom ko'om ea'u

⁹ Taa itepo intok, inile benak teuwaaka juni'i, Krijtopo itomak werim, itom nake'um, emo betana te a' lutu'uriatu machia, Liojta betana ama butti tu'ikue enchim alleene'po intok enchim jinne'uimtunee'uta enchim bitne'po.

¹⁰ Bwe'ituk ju'u Lios, tu'ik ausu'lik jiba bo'o jooria. Intok juka' tu'ik enchim ya'arita, ka a' koptane. Intok jume' Krijtopo emo mak werim, eme'e aniakai, enchim aapo'ik nake' betchi'bo a' joakai. Intok i'an tajtia, ketun junaka'a eme'e a' jooa.

¹¹ Taa itepo, enchim we'epulaim, inia tu'ik enchim joa'ut jiba inim enchim jiapsa'u tajtia, bichau bicha enchim te aet jiapse i'a. Junuen eme'e, juka' chukula enchim bit bo'o bicha'uta, enchim tua a' jajamne' betchi'bo.

¹² Katte enchim o'obe i'a, ala eme'e, jume'e, Liojtat eaka, intok binwa a bem bo'o bicha' betchi'bo, Liojta ameu na'ikiaka chukula bem bitnee'uta a' bichame benasi aneka, enchim jiapsi i'a.

¹³ Bwe'ituk junak ju'u Lios, ju'u Apra'amtuka'utau, senu weemta au lutu'uria yaakai, aapo ju'u Lios, kaabeta intok, ae bepa che'a yo'otuka'po ju'uneaka, aapo, aapo'ik betana a' teuwaaka'uta, tua a' lutu'uriatune'po a' na'atejok.

¹⁴ Intok inen au jiiak: "Lutula wee'po, yu'in juka' eu tu'ik ne enchi bittuane. Intok jume' et

yeu katriam yoemra, inepo nee am bu'uuriane”,
ti jiakai.

¹⁵ Ju'u Apra'amtuka'u, junaet ka jain eaka,
binwa a bo'o bichak. Intok junuen, aapo juka'
Liojta au teuwaaka'uta, mabetak.

¹⁶ Inim bwiapo jume' jiapsame, jita
lutu'uriateka, aet bem سوالنا' betchi'bo, senuk
ame bepa, che'a yo'ota bem yo'ore'uta, ame
betchi'bo tune'po a' teuwaane. Intok junuen
jiaka, jita juni'i, tua a' lutu'uriatuka'po aman, a'
teuwaako, junaet betana, kaita intok nokitune.

¹⁷ Junuen san ju'u Lios, juka' junammeu bicha
a' na'ikiaka'uta, tua lutu'uriapo aet yeu a'
yuma'ane'po a' ju'uneiyaa tebok. Inen jiakai:
“Liojtaka in jiapsa' betchi'bo, tua neu utte'a juka'
in teuwaaka'uta, ka ta'abwisi intok ayuka, yeu a'
yuma'arianee'u.”

¹⁸ Junuen san, wooi weyeme yeu yuma'aneeka
aayuk, ju'u Lios, intok ju'u tua junen jiaka a'
teuwaa'u. Inime'e betana intok ju'u Lios ka yee
bai ta'aane. Intok iniae ju'u Lios, itom, jume'
aapo'ikut eaka, itom a' ania i'ame, jiba betchi'bo
itom aet jiapseka, ka ko'om eenee'uta itot autua.

¹⁹⁻²⁰ Iniat chukula, itom bit bo'o bicha'ut eaka,
itepo ka ta'abwisi intok ea, taa si'imeta juka'
bettesi machik itou ayuka' nasuk te ka jain eaka
jiapsa, Jesukrijtota ito pat teekapo Liojta mak a'
kateka'po ju'uneaka, intok itom a' yoem'eiya'
betchi'bo. Junaman teekau, aapo, bat sikaa, ito
pat si'imeta tu'utekai. Junuen Jesukrijto jiba yuu
betchi'bo, Liojta bichapo itou yo'o ya'ari. Bat
naataka juka' Melkisereek teamta a' yo'otuka'a
benasia.

7

*Jesukrijto, ju'u Melkisereek teamta benasi te'opou,
Liojta bichapo che'a yo'owe*

¹ Ini'i Melkisereek tuka'u, bwe'u jo'ara Salem tea'po si'imem bepa yo'o nesawen. Intok Lios, ju'u teekau jiapsamta betana te'opopo, che'a bat yo'otukan. Junakriapo Apra'aamtuka'uta, wate yo'o ya'arimmak nassuak, am kobaka a' notteo, ju'u Melkisereek teame, a' nankeka, Liojtau bicha a' nokriaka, tu'uwata a' a'auriak.

² Intok ju'u Apra'amtuka'u, junaka'a, si'imeta nassuaka a' yo'oka'u betana, woj mamamnisi a' na'ikiaka'u betana, wepu'ulaik ama junau yeu pu'ak. Inika'a em bat mammatene. Inime'e team, Melkisereek ti jiamе, ebreo nokpo inen jiubae: Yo'o ya'ari, si'imеku tu'u lutu'uriakame, ti jiubae. Intok ket, jum bwe'u jo'ara Saleem tea'apo a' yo'o ya'ari tuka' betchi'bo, ju'u Salem ti jiamе: Yanti elaka jiapsiwame, ti jiubae. Junuen san ae betchi'bo ju'u yoemra, yanti elaka jiapsine.

³ Inia betana, a' yo'owawammet, kaabe ju'unea. Intok kia che'a bat naataka, juname'e yo'owasuka'ummet juni'i, kaabe ju'unea. Jak weyeo yeu a' yoemtuka'po, intok kia jak weyeo su a' mukuka'po juni'i, ka ju'uneewa. Junuen san, ju'u Liojta u'usi benasi yoemtaka yeu siika, jiba betchi'bo, Liojta betana te'opopo che'a bat yo'otuk.

⁴ Junuen san, ake'em a' mammate juka' Melkisereek tuka'uta tua yo'orisi a' machiaka'po. Bwe'ituk kia ju'u che'a bat naataka itom yo'owasuka'u juni'i, ju'u Apra'amtuka'u, inika'a,

jume' wate yo'o ya'arimmak nassuaka, ameu a' yo'oka'u betana, watek Melkisereek teamtau a' na'ikiak.

⁵ Maa su, nesauripo junuen a' weye'e benasia, jume' te'opopo che'a yo'owe, Lebi'ituka'utat yeu katriam, au lutu'uriakan, juka' ijra'el yoemrata betana, si'imek woj mamnik betana, wepu'ulaik ama ameu bicha a' na'ikiana' betchi'bo. Inime'e intok, amemak werimtaka, intok kia ame benasi, Apra'amtuka'utat yeu katriam tuko juni'i.

⁶ Taa ju'u Melkisereek teame, ka ju'u Lebi'ituka'utat betana yeu simriatakai juni'i, Apra'amtuka'utau junae attea betana woj mamnik betana, wepu'ulaik au a'awak. Junuen, ju'u Melkisereek, Apra'amta, Liojtau bicha, au tu'ik ae tana teuwaak, juka' bat naataka, Liojta betana, chukula a' mabetnee'uta, Liojta jaibu au a' na'ikiaka'uta.

⁷ Intok si'ime a' lutu'uriatuka'po ju'unea, juka' tu'ik yete tana waataka, Liojtau bicha yee nokriamta, ju'u a' nokriaka'u bepa che'a juni'i, Liojta bichapo che'a a' yo'otuka'po.

⁸ Inim bwiapo, jume' jiapsame nasuk, jume' woj mamnik betana wepu'ulaik mabetame, ka jiba betchi'bo inim yoemem. Taa Melkisereek teamtat nokakai, Liojta nok lutu'uriapo, ka a' mukiatuka'a benasi a' teuwaa.

⁹ Intok kia Lebiituka'uta betana intok jume' te'opopo che'a yo'owe aet yeu katriam betana tee a inen a' teuwaa, junak juka' Apra'amtuka'uta, woj mamnik betana, wepu'ulaik Melkisereektau a' beje'etuako, jume' i'an, si'imem betana ju'u woj mamnik betana wepu'ulaik mabetame, junako

juka' Melkisereekta, ket bempo'im a'
beje'etuaka'po.

¹⁰ Bwe'ituk inen te a' teuwaa, ju'u Apra'am
tuka'u, ketuni kee am yoemian, jume' chukula aet
yeu katriamtu'ea'um junak Melkisereek teamta a'
nankeko.

¹¹ Ju'u yoemra, Ijra'eltuka'uta betana yeu
katriam, jume' Lebiituka'uta betana
yoemiarimtaka, te'opopo yo'owem betana jume'
nesauri ji'ojteim mabetak. Juname'e intok,
Aaroontuka'uta betana yoemiamtukan. Junuen
san, i'ani, junuen lutu'uriapo juka' inime'e
betana nesaurita bo'o jooriame, Liojta mak bem
emo tu'utenee'uta, am jajamtuako, junak ka
utte'atu ean, juchi senuk, te'opopo che'a bat
yo'otuneemta yeu a' machiane'po. Juna'a intok
jaibu ka Aaroontuka'uta benasi machikai, taa ala
ju'u Melkisereek teamta benakai.

¹² Bwe'ituk jume' te'opopo che'a yo'o
ja'abwekame, ka jiba juname'emtuneeo, ju'u
nesauri ji'ojtei juni'i ket ta'abwine.

¹³ Jesukrijto intok, Liojta nok lutu'uriapo
inika'a ae tana teuwaawa'uta, Ijra'eltuka'uta
betana ta'abwik a' yoemiam betana weye.
Juname'e betana intok kee jabe, te'opopo bat
che'a yo'otu betchi'bo yeu pu'atu.

¹⁴ Bwe'ituk tu'isi ju'uneewa, itom yo'owe
Jesukrijtota, Jura'atuka'uta yoemiam betana a'
weye'po. Ju'u Moiseejtuka'u intok, inia yoemrata
betana, kaita teuwaak, inime'e te'opopo che'a
yo'otuneeme betana nokakai.

¹⁵ Ini'i intok inim teuwaawame, che'a
ju'unakkiachisi yeu weama, juka' bemelasi Liojta

betana itou yo'o ya'arita, juka' Melkisereek
tuka'uta a' yo'o ya'arituka'abenaeka'po.

¹⁶ Intok junuen ket, junaka'a, ka jita nesaurita,
jita yoemrata betana yeu a' pu'atune'eti jia'
betchi'bo, taa ala aapo'ik jiba yuu a' jiapsine'
betchi'bo, intok ka a' me'etuneeke a'
ju'unaktewaka'po.

¹⁷ Bwe'ituk ju'u Lios, inika'a inen ae betana
teuwaala:
Empo, jiba betchi'bo, te'opopo yo'otune,
Melkisereek tuka'uta benasia.

¹⁸ Junuen san, bat naataka weeria, ju'u nesauri,
ka nesauritaka taawak, ka yee a' ania' betchi'bo.

¹⁹ Bwe'ituk ju'u nesauri, Moiseejtuka'uta
ji'ojteka'u, kaita tu'u yaak, intok kaabeta aniak.
Taa inika'a nesaurita we'ea'po, itepo che'a tu'ik,
bemelak itom bitnee'uta ju'uneiyaa. Junaet eaka,
itepo Liojtat eaka, ite aamak che'a ea.

²⁰ Intok ju'u Lios inika'a chupak, aapo'ik betana
a' teuwaaka'uta, tua a' lutu'uriatune'po a'
na'atejokai.

²¹ Waate, jume' bat naataka te'opopo che'a bat
yo'owe, junuen yeu pu'atuka juni'i, taa ka Liojta
betana junuen tua ameu a' lutu'uriatune'po a'
na'atejoka yeu pu'awakai. Taa Jesukrijto, i'an,
Liojta bichapo itou yo'ota betana, tua junuen au
a' lutu'uriatune'po teuwaatuk. Bwe'ituk Liojta
nok lutu'uriapo aapo'ikut nokaka inen ji'ojtei:
Ju'u achai Lios, junuen, tua au a' lutu'uriatune'po
a' teuwaak.

Intok ka ta'abwisi aunee:

“Empo, jiba yuu betchi'bo'e, te'opopo che'a bat
yo'owe,

Ju'u Melkisereekta a' yo'otuka'a benasia.”

²² Junuen san Jesukrijto che'a juni'i tu'ika, bemela lutu'uriata, bat naataka weeriata bepa itou chupnemta itom ju'uneiyaatua.

²³ Waate jume' binwatuko bat naataka te'opopo nat cha'aka che'a bat yo'owem junakriapo juebenaekamme. Taa inime'e bem kokkoka' betchi'bo, ka jiba betchi'bo a' tekiaka taawak.

²⁴ Taa Jesukrijto ka mumukekai, jiba jiapsakai, ju'u junuen a' yo'otuka'u, aapo'ik tekia ka lu'u lu'ute.

²⁵ Inien san, jume' aapo'ikut eaka, Liojtamak eebaeme, jiba betchi'bo am jinne'une. Bwe'ituk aapo jiba yuu betchi'bo jiapsa, junuen juname'e Liojtau bicha am nokriakai.

²⁶ Junuen san, Jesukrijto, aapo juna'a, ju'u Liojta bichapo te'opopo che'a bat yo'otaka ju'u che'a itou be'ee'u. Liojta u'usitakai, aapo'ik benakai. Kaita ka tu'ika aet aayuk. Ka tu'i yoemrata mak ka na'ikiari. Intok si'ime teekapo aneme bepa che'a yo'orisi eiyaawa.

²⁷ Ka jume' waate te'opopo yo'owem benasi, jume' chikti ta'apo bwaram su'aaka, bat, bempo bem ka tu'uwa ya'arim betchi'bo. Chukula intok ket, ju'u yoemrata ka tu'uwa ya'arim betchi'bo. Bwe'ituk Jesukrijto, sejtul wee'po jiba, aapo, si'ime ka tu'uwa ya'arim betchi'bo a' me'etune' betchi'bo au su'u tojak.

²⁸ Bwe'ituk Moiseejtuka'uta betana, juka' nesauri ji'ojteita weye'po aman, jume' te'opopo yo'otuneeme yeu pu'arim, inim bem yoememtuka' betchi'bo, ka tu'ikut jiji'obeme juname'em. Taa ju'u Moiseejtuka'uta betana

nesaurit chukula yeu sikame, ju'u Lios juka' a' u'usiwata te'opopo itou a' yo'otune' betchi'bo yeu a' pu'ak. Ini'i intok, jiba yuu betchi'bo, ka aet ji'opneeka yeu pu'ari.

8

Ju'u yo'owe Jesukrijto, ju'u bemela lutu'uriau yo'otaka, Liojtau itom nokriame

¹ Ju'u inim itom teuwaa'u betana, ju'u che'a eiyaa watchi i'i juna'a, juka' Liojta betana itou yo'ota inien a' machiaka'u juna'a. Intok ini'i, teekau, yo'orisi machika, Liojta kateka'u a' batatana aamak aane.

² Intok junaman teekapo lutu'uriapo te'opo, Liojta ya'aripo, aapo junuen yo'otaka, juka' a' tekilwata a' jooa. Juna'a te'opo intok, ka jabe, taa Lios a' ya'ala.

³ Si'ime jume' inim te'opopo che'a bat yo'owe, jume'e, junama'a te'opopo, Liojta yo'oreka, aman bem weiyaa'uta, a' mabetaka, Liojtau bicha am nokria betchi'bo a' tekiakan. Intok ket, bem ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, bwalam su'a betchi'bo. Intok jiba junuen san, utte'a, ket Jesukrijtota, Liojta a' miknee'uta a' jipu'unee'u.

⁴ Intok junuen, aapo ketun inim bwiapo jiapsa'ateko, kia juni'i, te'opopo ka yo'otu ean. Bwe'ituk ketuni aane, jume' te'opopo che'a yo'otaka, juka'a, jume' Liojta yo'oreka bem a' mika'uta, mabetaka, juname'e nokriame, Moiseejtuka'uta nesauri ji'ojteita weye'po amani.

⁵ Taa inime'e, inim te'opopo yo'owe, inim ju'u bem joa'u, teekau ayuka, juka' weemta betana a' tamachiaka a' mamatoka a' jooa. Inien a' weye'po

te ju'unea, bwe'ituk juka' Moiseejtuka'uta, Liojta ama yo'orinaa'uta, karita a' ya'abaa, ju'u Lios a' ju'uneetuak, inen au jiaikai: “Jum kaupo em a' ya'anee'u betana in enchi ju'uneetuaka'po aman, em a' bichaka, si'imeta junaen a' ya'ane.”

⁶ Taa ju'u, Liojta betana itou yo'owe, aapo, Liojta bichapo che'a juni'i tu'isi a' tekilwa jooa. Bwe'ituk aapo Jesukrijto, Liojta betana bemela lutu'uria ya'arita betana yo'otaka weyeka, Liojtau bicha yee nokria. Ini'i bemela lutu'uria che'a juni'i tu'ika aapo'ik betana, lutu'uria ya'awaka'po aman weye.

⁷ Bwe'ituk bat naataka weeria, Liojta betana ju'u lutu'uriatewakame, junaen si'imeku a' yumao, ka utte'atu ean, junaet cha'aka, juchi senuk bemela lutu'uriata a' ya'atune'po.

⁸ Taa ju'u Lios, junaka'a yoemrata, aapo'ik ka yuma'isi bem a' sualeka juni'i a' ju'uneiya' betchi'bo, ka amemak alleak. Jum a' nok lutu'uriapo ame betana aapo'ik a' ji'ojte teboka'a benasia:

Ju'u achai Lios, inen jiaa: Taewaim yuma'ane,
Ijra'eelta yoemratamak intok Juraa' teamta
betana,

Bemela lutu'uriata ne amemak a' ya'aneeo.

⁹ Ka jume' bempo'im yo'owasuka'um mak lutu'uriata in amemakta yaaka'u benane. Junak, bwiaaraa Ejipto' tea'a betana yeu am nuk sika inepo am aniakai.

Bempo su junaka'a lutu'uriata in amemak yaaka'uta, ka aet yeu yuumakai.

Intok junaen betchi'bo ne ka am aniaaka am koptak, ti jiaa ju'u achai Lios.

10 Ju'u bemela lutu'uria, ju'u Ijra'eel
 yoemratamak in ya'anee'u,
 Juname'e taewaimmet chukula, inen machine, ti
 jiia ju'u achai Lios.
 Juka' in nesaurita, bempo'im a' koba suawa'une'
 betchi'bo ne am aniane.
 Intok ket jiba bem aet jiapsine' betchi'bo, ne am
 aniane.
 Intok bempo nee betana yoemratune.
 Nee intok junak, ameu Liojtune.

11 Ka utte'atune, bempo'im naas emo
 majtanee'uta,
 Kia emo ta'aakai intok kia emo nau werika juni'i,
 Junuen, juka' achai Liojta bem ju'uneiyaane'
 betchi'bo.
 Bwe'ituk si'ime bempo nee ju'uneiyaane,
 Bempo'im betana kia tua illitchika naateka,
 Intok kia jume' tua yo'owe juni'i.

12 Intok inepo, bempo'im ka tu'uwa ya'arim
 betana,
 Nee am jiokoine.

Intok jiba betchi'bo ne juna,
 Bem ka tu'i ya'ari'u ne ka intok au waatine.

13 Ju'u Lios intok junuen juchi bemela lutu'uriata
 aune'etiakai, juka' a' lutu'uria ya'ari, bat naataka
 weeriata, a' yuutusuka'uta teuwaa. Ju'u intok
 junuen, bat naataka yuutusukame, lauti i'an
 simsune.

9

*Ju'u inim bwiapo Liojta ama yo'oriwa'u, intok ju'u
 teekau tua lutu'uriapo te'opo*

¹ I'an intoko, juna'a bat naataka, Liojta lutu'uria yaaka'u, jum te'opopo Liojta yo'ori betchi'bo, intok ket a' weetua' betchi'bo intok nesauri ayukan. Taa ju'u kari, Liojta ama bem yo'ore'u, inim bwiapo ya'aritukan.

² Ju'u lona kari, Liojta ama yo'oriwame inen maisi ya'aritukan. Nasukriapo, jume' bat a' pattim bichapo, ju'u tachiria beeten. Intok ju'u meesa, paanim, Liojtau bicha na'ikiarim ayuka'po. Inim intok, Liojta ama yo'oriwa'po ta'eewan.

³ Junama'a nasukriapo, juchi senu tajo'ori a' pattim beasi, juchi senu kari, juna'a intok, Liojta ama ane'e benasi yo'oriwan.

⁴ Junama'a wajiwa intok, sawai tomie ya'aritaka, kopaalim benam win jubak tattaawa'po ama manekan. Intok ket ju'u, nape konila sawai tomie ya'ari, kaaja, Liojta betana lutu'uria ya'arita teuwa'a'u, ama ayuka'u. Junama'a wajiwa, soto'i, sawai tomie ya'aritukan, ju'u manaa' teamta ama ayuka'u, ama manekan. Intok ket ju'u boonia, Liojta basiuuaka'u, Aaroontuka'uta atteasuka'u. Intok jume' wooi tetam, Liojta betana lutu'uria ya'arita amet ji'ojteim.

⁵ Junae kajata bepa, wooi ankelesim benaka, kerubiin teaka, ja'abwekan. Juname'e, Liojta junama'a ane'uta a' teuwaakai. Juname'e, bem masammea, junama'a ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, bwara jijissu'awa'po a' suuakai. Taa inia weyemta betana te kaita intok a' teuwa'a i'ani.

⁶ Junuen junaka'a tu'uteipo, jume' junama'a te'opopo bat yo'owe, chikti ta'apo junama'a kari,

Liojta ama yo'ori betchi'bo, che'a bat karipo a'anen Liojta yo'ori betchi'bo, junuen junama'a bem bo'o jooria'ut yeu yumakai.

⁷ Taa junama'a te'opopo, junaet cha'aka, chukula karipo, ju'u che'a si'imem bepa junama'a ju'u yo'owe, sejtul chikti wasuktiapo jiba, junama'a a'ane. Junama'a intok ane'eteko, bwara ojbota weiyaa. Aapo, a' ka tu'uwa ya'ari betchi'bo intok ju'u wate yoemrata ka tu'uwa ya'ari betchi'bo a' weiyaaka, juna, bem jiokoina' betchi'bo.

⁸ Inia weemtae ju'u Liojta tu'u jiapsi itom a' ju'uneiyaatua, junama'a Liojta yo'oriwa'po ju'u kari, bat katekamta, ketuni a' sawaawao, tua Liojta ama ane'e benasia a' eiyaawa'po, kee a aman yajiwa'uta a' teuwaan.

⁹ Si'ime inien weyeme, inime'e taewaimmet a' mammatena' betchi'bo aayuk. Bwe'ituk ju'u, Liojtau bicha na'ikiari intok ju'u ka tu'uwa ya'ari betchi'bo junama'a Liojta bichapo bwaram su'awame, juna'a, jume' junuen Liojta yo'oreme, Liojtamak bem emo tu'utelaa'ut, bem ju'uneenee'u betana, ka am aniak.

¹⁰ Juna'a, bwa'awamta oo jita ji'iwanma bo'o jooriawame tukan. Intok Liojta bichapo bem emo tu'utewamta, watek bem bo'o jooria'ut, intok bem takaampo emo baksianee'ut betana nesauri tukan. Juna'a intok, Liojta ta'abwisi bemela lutu'uriata ya'awa'u tajtia jiba tu'ika weye.

¹¹ Taa Jesukrijto, jaibu a'abo noitisuk. Intok i'an, aapo juna'a ju'u, Liojta bichapo tekiaka, itou yo'owe, juka' ju'u itou tu'ikut itom aniame. Jum te'opo, teekau aapo'ik yo'otaka a' tekiata joa'apo,

che'a juni'i tu'ik intok kaita kee chupeka ama be'ee. Intok junaka'a, ka inim yoemtaka a' ya'ari.

¹² Ju'u Jesukrijto, achai Liojta kateka'u ama aane. Taa ka bat naataka bo'o jooriawa'a benasi chiba'objota weiyaakai, oo beseeo'objota weiyaakai. Ala, aapo, Liojta bichapo aapo'ik objowata wo'otakai, junae aapo sejtul wechiapo si'imeta yaak. Intok junuen aapo, jiba betchi'bo itom jinne'uitunee'uta a' tu'u yaak.

¹³ Lutu'uria ala, toro objota intok chibo o'owia objota, intok ili waka jamut taya'awaka'po, ju'u naposa, juna'a, jume' ka tu'isi aulammet bepa chaktawako, juna'a, juname'e chubala betchi'bo, ka tu'ik betana am tu'ute betchi'bo intok Liojta bichapo tu'isi bem tawaa betchi'bo am aniak.

¹⁴ Taa junuentuka'ateko, Jesukrijtota mukuka, objota, che'a juni'i, juka' watek objota bepa si'imeku yuuma. Bwe'ituk Liojta tu'u jiapsi jiba yuu betchi'bo aneme, junae aniawaka ju'u Jesukrijto, aapo kaita ka tu'ik ya'arika, Liojta ea'po aman, a' me'etune' betchi'bo, au su'u tojak. Intok aapo'ik objowae, itom ka tu'uwa ya'ari betchi'bo, ka tu'isi tawaka itom kokkonee'uta, itom bit'ea'ut itom jiokoeka, junuen itom a' ju'uneiyaatua. Junuen, juka' Lios, jiba yuu jiapsamta ea'po aman jiapsaka itom a' nok jikkajine' betchi'bo.

¹⁵ Junuen san Jesukrijto, bemela lutu'uriata ya'arika, junau, aapo yo'otaka yee nokriame. Jesukrijtota mukuka' betchi'bo ket, bat naataka Liojta lutu'uria ya'ari betana, a' beje'eka ka tu'isi ayukame, ket am jiokoek. Intok junuen, jume'e, Liojta nunuka'um, aapo'ik bem mabetnee ti jiaka,

ameu a' na'ikiaka'uta, jiba yuu betchi'bo tu'ik, aamak bem bitnee'uta bem mabetne' betchi'bo.

¹⁶ Bwe'ituk, senuk kee mukeka, a' atteawa betana juka' lutu'uria ya'arita ayuko, junaka'a a' mukiatuka'uta bat ju'uneiyaanaa. Juka' junuen lutu'uriateita junuen junaet yeu yuma'ana' betchi'bo.

¹⁷ Bwe'ituk ju'u junuen lutu'uria ya'ari, juka' junuen a' ya'arik ketun jiapsao, kaabeta tu'iku a ania. Ala, juka' a' yaakamta mukiatuko.

¹⁸ Junuen san, bat naataka katriammeu, ju'u Liojta lutu'uria yaaka'u, ket jiba junaen, bwalam su'awammea yeteu tu'ineeka ya'atuk.

¹⁹ Ju'u Moiseejtuka'u, si'ime junae Ijra'el yoemratau, Liojta betana si'ime jume' nesaurim ji'ojteipo ameu am teuwaaka, chukula intok ket, sikii bwara boata nu'uka intok juya sawata ae te'ochia betchi'bo, jissoopo' teamta nu'uka, juname'e intok beseeo ojbopo intok bwara ojbopo, ba'ammak kuutipo am komoniaka, jume' Liojta nesauri ji'ojteim ae si'itak, intok ket si'ime junaka'a yoemrata.

²⁰ Junak san intok inen ameu jiiak: “Ini'i juna'a ju'u ojbo, ju'u, Liojta betana lutu'uria ya'ari, emou bicha a' teuwaaka'u”, ti jiiak.

²¹ Intok ketchia ju'u Moiseej junae ojboe, juka' te'opota si'itak. Intok si'ime juka' junama'a, Liojta yo'ori betchi'bo ama sawaawamta.

²² Liojta nesauri ji'ojteipo junuen a' weye'po aman, batte si'ime ayukame ojboe si'itawaka, wepulsi Liojtau bicha na'ikiawan. Intok ket, kaabe, bem ka tu'uwa ya'arimmet jiokoim tukan, ka ojbota wo'otawao.

*Ju'u Jesukrijtota kuuset mukuka'ue jume' ka
tu'uwa ya'arim jiokoiwa*

²³ Junuen san utte'atukan, inien weyeka, jijissu'awamta aunee'u, junuen junaka'a junale benak inim weyemta, juka' teekau ayukamta teuwaamta, Liojta bichapo a' tu'u ya'a betchi'bo. Taa kia junuen, jiba ju'u teekau ayukame, che'a bepa tu'isi weyeka, ae betchi'bo jiokot ya'atuneemta waata.

²⁴ Bwe'ituk Jesukrijto ka junale benaka te'opopo aanek, inim inien machika watem ya'aripo. Juna'a kia beja tua, juka' tua lutu'uriapo, teekau te'opota ayukamta a' teuwa. Ala aapo, tua jum teekau yepsak. Jumun i'an, Liojta bichapo aneka, itom a' nokria'awi.

²⁵ Ju'u te'opopo che'a bat yo'owe jurio, jum te'opopo, Liojta ama ane'e benasi ti eiyaawa'u, chikti wasuktiapo, sejtul ama a'ane, ka aapo'ik ojbota weiyaakai. Taa Jesukrijto, ka jaarekesi ito betchi'bo jiokot au joo tebok.

²⁶ Bwe'ituk junuen a' weyeo, aniata naatek naateka, utte'atu ean, jue benasi a' mukne'po. Taa i'ani inien yeu simla, taewaim au yeu pu'arim yuma'aseo, ju'u Jesukrijto, sejtul wee'po jiba inim au yeu machiak. Junuen, jume' ka tu'uwa ya'arim betchi'bo jiokot a' ya'atune' betchi'bo au su'u tojakai.

²⁷ Inim si'imem, Liojta betana sejtul jiba bem kokkonee'uta ameu a' chupa'atuka'a benasia, intok chukula yee ya'uraa bittuanaame aune,

²⁸ ketchia junuen Jesukrijto, sejtul jiba ito betchi'bo jiokot ya'atuk, junuen, juebenam, bem ka tu'uwa ya'arimmet am jiokoibaekai. Intok

chukula ket, juchi wee'po, inim yeu machine, taa ka juchi ka tu'uwa ya'arim betchi'bo jikot ya'atuneeikai. Ala, jume' a' bo'o bichame jinne'uneekai.

10

¹ Bwe'ituk bat naataka, Liojta betana nesauri, Moiseejtuka'uta ji'ojteka'u, che'a chukula ito betchi'bo tu'inee'uta yeu machianeeka teuwaan, intok ka tua lutu'uriapo juna'atukan. Junuen san, ju'u nesauri, Moiseejtuka'uta ji'ojtei, jume' junuen jissu'awamta bo'o jooriaka Liojta betana mabettubaeme, junaka'a wasuktiapo joowame joamtae, Liojta bichapo tu'isi bem mabetnaa'ut kaibu am aniane.

² Bwe'ituk juna'a nesauri, juname'e, Liojta bichapo tu'isi am tawa'ateko, ju'u ka tu'uwa ya'arim betchi'bo bwaram bem sussu'aa'uta, ka intok Liojtau bicha junuen joo'eewan. Bwe'ituk jume' junuen juname'e Liojta yo'oreka au bicha bwaram sussu'ame, junuen jaibu bem ka tu'uwa ya'arim betana jikorimtakai, tokti ka intok juchi ka tu'isi bem tawalaa'uta amet ju'uneiyaa ean.

³ Taa ala, ini'i bwaram su'awame, wasuktia yuma'abeleki, juname'e, bem ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, ka tu'isi bem tawalaa'ut am ju'uneetua.

⁴ Bwe'ituk, junuen, toom su'aaka, intok kia kabaam su'aaka juni'i, juname'e ojboe, bem ka tu'uwa ya'arimmet, kaibu jiokoimtuneeikai.

⁵ Junuen san Jesukrijto, a'abo aniau yepsaka, Liojtau bicha inen nookak:

Bwaram intok toom, junuen enchi yo'oreka, am su'awamta, empo ka a' waatak.

Ala empo, in yoemtune' betchi'bo neu a' chupak.

⁶ Wakasim intok kabaam, junuen enchi yo'oreka,
tattaawame juni'i, empo ka a' tu'urek.

Intok kia jume' ka tu'uwa ya'arim am
jiokoimtune' betchi'bo, bwaram
su'awamta juni'i empo ka a' tu'urek.

⁷ Junak san ne inen jiiak:

“Achai Lios, im ne aane, em ea'po aman aubaekai,
Jum em nok lutu'uriapo, nee betana a' ji'ojtei'i
benasia.”

⁸ Che'a bat inen jiiia: “Liojta, wakasim intok kia
beseom taya'awamta intok kia bwaram juni'i,
ka waataka ka a' tu'ure'po. Intok kia jume' ka
tu'uwa ya'arim am jiokoimtune' betchi'bo
tattaawame juni'i.” Junaka'a weyemta, nesauri
ji'ojteipo junuen a' ya'anaa'uta a' ji'ojteituk juni'i.

⁹ Intok chukula ket: “Im nee aane, in yo'owa Lios,
juka' em tu'ureka em ya'a i'a'uta a' ya'abaekai”, ti
jiiak. Iniae, juka' bat naataka weeriata joowamta
betchi'bo, i'an inika'a, ta'abwisi juka' ka tu'uwa
ya'arik betchi'bo jiokot ya'atuneemta, iniat au a'
tawaanee, ti jiiia.

¹⁰ Ju'u Lios, a' yoemiamtune' betchi'bo, itom tu'u
mabetla, juka' Jesukrijtota, Liojta ea'po aman a'
ayuka' betchi'bo. Junuen aapo, a' takaawata,
sejtul jiba betchi'bo, ka tu'uwa ya'arim betchi'bo
jiokot ya'atukai.

¹¹ Jume' te'opopo che'a yo'owe juriom, chikti
ta'apo, junama'a bem tekilta jooa. Intok bichau
bicha, jue benasi, jiba junaka'a ka tu'ik ya'ari
betchi'bo, bwaram su'awamta weetua. Inika'a
jakwoo juni'i, ju'u ka tu'uwa ya'arit bem
jiokoitunee'ut, ka am anianeeo juni'i.

¹² Taa Jesukrijto, jiba betchi'bo, ka tu'uwa ya'arim betchi'bo, sejtul wee'po jiba, ito betchi'bo jiokot ya'atuka me'etuk. Junak intok, chukula, Liojta mak, teekau a' batatana yejte.

¹³ Junaman aneka, bo'o bicha, si'ime jume' a' beje'eka aneme, Liojta a' aniaka, am koba'asu'utajtia.

¹⁴ Bwe'ituk aapo, yee jinne'u betchi'bo, ju'u sejtul jiba a' jiapsita aapo'ik a' nenkaka'ue, junuen jume' Liojta yoemiam tune' betchi'bo aapo'ik yeu pu'arim, inime'e, jiba yuu betchi'bo, Liojta bichapo, kaita ka tu'ik ya'ari benasi bem mabet tune'e'uta a' tu'u yaak.

¹⁵ Intok ju'u Liojta tu'u jiapsi ket jiba inika'a itom ju'uneiyaatua. Bwe'ituk che'a bat naataka inen a' teuwaak:

¹⁶ Ju'u bemela lutu'uria, chukula juname'e taewaim simsuko, in ame mak ya'anee'u, ini'i juna'a, ti jiia ju'u achai Lios.

Ne, jume' in nesauri ji'ojteim, bempo'im amet jiapsine' betchi'bo, ne am aniane,

Intok ket bem am koba suawa'une' betchi'bo.

¹⁷ Intok chukula ket inen jiiak:

Jakwoo juni'i ne intok, bem ka tu'uwa ya'arimmeu ka waatine.

Intok kia bem nee beje'eka auka'u juni'i.

¹⁸ Junuen san, inime'e ka tu'uwa ya'arim junuen am jiokoisuako, jaibu kaibu intok utte'atune, ju'u ka tu'uwa ya'arik betchi'bo, juchi bwaram su'aanaa'po.

Liojtau bichaa te ito nokriapo yuma'i

¹⁹ Junuen san Krijtopo nemak werim, i'an itepo, ka jain eaka Liojta yo'otaka a' kateka'u

luula, itepo, yee nokria' betchi'bo lutu'uriak. Ini'i intok, Jesukrijtota me'etuka, ojbota a' wo'otaka'u betchi'bo.

²⁰ Junuen, i'an bemelasi ka bat naataka benasi weyeka, juka' itom jinne'unaa'uta, aapo'ik itom ya'ariaka'uta sualekai. Inika'a, aapo, kuuset popontaka, jiokot ya'atukai, te'opopo, jume' tajo'orim, ae a' pattim am siuteka intok am etapoka'a benasi.

²¹ Ju'u yo'owe Jesukrijto, Liojta bichapo aneka si'imekut itou yo'owe.

²² Junuen san, itepo, tua junen jiaka, Liojtau bichaa ito nokriane. Intok ket, juka' itom suale'uta, tua lutu'uriapo aet eakai. Bwe'ituk ju'u Lios, aapo, ka tu'ik betana itom jiokoila. Junuen, ju'u ka tu'ik betana, ka intok itom a' yu'iine' betchi'bo. Intok kia itom takaam juni'i, kalajko ba'ammea baksiarim benasi machikai.

²³ Junuen san itepo, itom sualeka itom bit bo'o bicha'uta, ka a' koptaka, aet jiapsine, ka ta'abwisi eakai. Bwe'ituk ju'u Lios, itom bitne'eti jiaka itou a' teuwaaka'ut, yeu yuma'ane.

²⁴ Intok itepo, ito nasuku, che'a juni'i ito nak betchi'bo, ito aniane. Intok ju'u tu'ik bo'o jooriawamtatchi ketchia.

²⁵ Katte, jume'e, itom nau yaaja'u ka yaajika joiwalame benasi anbaane. Ala itepo, ito naas junaet bamijtuane. Intok che'a juni'i i'ani, taewaita, yo'owe Jesukrijtota aet yebijnee'uta, abe a' yumao ju'uneakai.

²⁶ Bwe'ituk itepo, Liojta betana, juka' lutu'uriata, jaibu a' ju'uneiyaaka, itepo, intok ketun juka' ka tu'ik joa'ateko, kaabe intok ju'u ka

tu'ik betchi'bo jiokot ya'atuneeme aane.

²⁷ Ala, chukula, Liojta yee ya'uraa bittuao, ka tu'isi tawalamtaka, ama butti ka tu'ika itou chupne. Intok ju'u taji, jume'e, Liojta beje'eka aneme, lu'utaneeme.

²⁸ Senuk, jume' nesaurim, Moiseejtuka'uta ji'ojteka'um betana am beje'eka auko, intok junaka'a beje'eka, wooim oo bajim a' na'atejoo, juna'a, ka jiokoliwaka, me'etune.

²⁹ Junuen san, jume'e, Liojta usita, kia jak wa'am eiyaaka a' bichame, che'a juni'i bepa ameu weene. Intok junuen ket, jume'e, a' ojbowata, jaana emo a' eiyaatuame, intok junuen, Liojta, juka' am nakemta tu'u jiapsita, ka tu'isi aet nokakai. Ini'i ojbo san, juna'a, Liojta betana, bemela lutu'uriata a' teuwaame. Intok ket junae, bempo, Liojta yoemiam benasi mabetrimtakai.

³⁰ Ju'uneate achai Liojta inen jiula'po: “Neu lutu'uria jiokot in yee ya'ane'po. Ineponee yee jujjutriane.” Intok ket inen jiiak: “Ju'u achai Lios, juka' a' yoemrawata, a' ya'uraa bittuane”, ti jiiak.

³¹ Tua jantiachine, wame'e, Lios jiba yuu jiapsamta betana, ya'uraa bittuaka, jiokot ya'atuneeme.

³² Taa eme'e, taewaim simsukammeu ameu waatine. Ju'ubwa Liojta betana nok lutu'uriata enchim mabetao, intok ka jain eaka enchim jiokot emo bicha'u nasuk juni'i, a' ine'esuka'ubeu.

³³ Emo betana waate, ka tu'isi ame tana nokwamta jikkaja. Intok juebenam bichapo jiokot joosuak. Wate intok, jume' junuen jiokot emo bichaka'ummak jiokot eak.

³⁴ Bwe'ituk eme'e, jume' Krijtota bem suale'

betchi'bo eta'im, am nak jioleka amemak jiokot eak. Intok eme'e, enchim attea u'aawaka juni'i, ka jain eaka, alleaka a' juiwak. Ju'uneakai, Liojtamak, teekau enchim u'aawaka'u bepa che'a juni'i bepa tu'ik intok jiba yuu betchi'botuneemta emoas a' ayu'upo.

³⁵ Junuen san eme'e, Liojtat enchim ea'uta, ka a' koptane. Bwe'ituk ju'u junuen Liojtat enchim a ea'ut, eme'e chukula, Liojtamak enchim mabetnee'ut ama butti yu'in tu'ik aet bitne.

³⁶ Eme'e, ka seej chukti eaka, a bo'o bibitne. Junuen Liojta ea'po aman jiapsi betchi'bo. Intok junuen, juka' aapo'ik itou na'ikiaka'uta, aamak bit betchi'bo.

³⁷ Bwe'ituk Liojta nok lutu'uriapo inen ji'ojtei: Lautia tua lautia a'abo yebijnee ju'u yebijneeka bo'o bitwame, ka binwatukai.

³⁸ Taa ju'u, in yoemia betchi'bo in mabetaka'u, nee a' suale' betchi'bo jiba yuu jiapsine. Taa juna'a intok, bat naataka benasi, ka net eaka jiapsibae'eteko, tua nee ka alleetuane.

³⁹ Taa itepo, ka jume' junuen juchi benasi ka Liojta yoem'eiyaaka jiapsame bebena. Jume' jiokot ya'atuneeme. Ala, jume'e, Liojtat eaka a' sualeka jiapsame bebenakai. Jume' junuen jiapsaka jinne'urimtuneeme.

11

Ju'u Krijtota yoem'eiyaawame

¹ Junuen san, Liojtat sualwaka aet eewame, tua lutu'uriapo juka' chukula itom bit bo'o bicha'uta, a' lutu'uriatune'po ju'uneewame juna'a. Intok juka' ka itom bichaka juni'i, itom suale'ut, tua a'

lutu'uriatuka'po, lutula wee'po a'
ju'uneiyaawame.

² Bwe'ituk jume' bat naataka itom
yo'owasuka'um, wate, Liojta eaka, bem a'
sualeka' betchi'bo, Liojta betana tu'isi bem
mabetaka'po ju'uneiyaawak.

³ Liojta itom suale' betchi'bo itepo ju'unea,
aapo'ik a' nokie, aniata, teekata intok aniapo
si'ime ayukamta, a' ju'unakteka'po. Junuen san,
ju'u i'an itom bicha'u, ka jitae a bittumtae ya'ari.

⁴ Ju'u Abeltuka'u, Liojta eaka a' sualeka'u,
Liojta yo'oreka, bwala aso'olaata me'aakai, juka'
aamak werikai, Kain teamta, Liojta yo'oreka a'
yaaka'u bepa che'a tu'isi a' yaak. Junuen san ju'u
Lios, Abelta betana a' tu'u mabeta'uta a'
ju'uneiyaa tebok intok juka' a' yo'oreka aapo'ik
yaaka'uta, a' tu'urek. Taa Kain tuka'uta yaaka'uta
ka tu'urek. Junuen san, ju'u Abeltuka'u, binwatuk
naatekai mukiatata juni'i, ju'u Liojta eaka a'
sualeka'u betchi'bo, i'an tajtia ae yee majta.

⁵ Ju'u Enok tuka'u, Liojta eaka a' sualekai,
jiapsaka, teekau Liojtamak jikau siika. Intok
jakwoo ka muukuk. Intok ka intok bittuk.
Bwe'ituk ju'u Lios a' nuk siika. Intok jum Liojta
nok lutu'uriapo inen ji'ojtei: "Juka' Enok teamta
kee jikau nuk saka'awao, aapo'ik Liojta yo'oreka
a' alleetuaka'po."

⁶ Taa ju'u, Liojta ka sualeme, kaachin junuen,
Liojta alleetuane. Bwe'ituk, ju'u, aapo'ik Liojta
ta'aabaeme, utte'a, seenuk, tua Liojta jiapsa'po a'
sualne'po. Intok junuen, jume' au bicha emo
nokriame, aapo'ik am nakeka, tu'ik am
bittuane'po.

⁷ Ju'u Nooe'etuka'u ket, Liojttat eaka a' sualekai, Liojta betana, jita ka ju'uneiyaawaka, chukula yeu weenemta, a' ju'uneiyaatuawako, Liojta nok jikkajak. Intok junuen aapo, intok jume' aamak jo'aakame jinne'ubaekai, kuta kanoata, unnaa bwe'uuk yaak. Junuen, Liojta a' sualeka' betchi'bo, juka' wate yoemrata, ka tu'isi bem tawari'uta yeu a' ju'uneiyaatuak. Intok aapo junuen, Liojta betana, tu'isi a' mabetnee'uta jajamek.

⁸ Ket, jiba ju'u Apra'amtuka'u, Liojttat eaka a' sualeka, achai Liojta a' nunuko, a' nok jikkajak. Intok junuen, bwiaraa, Liojta au bicha a' na'ikiaka'u, aman yebij betchi'bo, yeu siika. Junama'a, tua a' bwiaraa betana yeu sikaa, jakun a' yebijne'po ka ju'unekai juni'i.

⁹ Jiba junuen, Liojta sualekai, ju'u Apra'amtuka'u, jum bwiaraa, Liojta betana au na'ikiawaka'po, ka ama jometa benasi eaka, ama jiapsak. Lona karimpo jo'aakai. Intok ju'u Isaak tuka'u, intok ket ju'u Jakoop tuka'u juni'i ket, jiba junaen ama jiapsan, lona karimpo jo'aakai. Ket bempo juni'i, junaka'a Liojta, Apra'amtai na'ikiaka'uta a' mabetlamtakai.

¹⁰ Bwe'ituk ju'u Apra'amtuka'u, chukula a' jiapsinee'uta, teekau jiba betchi'bo a' jo'aanee'uta, mabet bo'o bichan. Junaka'a jo'arata intok, ju'u Lios, aapo a' ju'unaktei.

¹¹ Ket jiba junaen su, ju'u Sara'atuka'u, Liojttat eaka a' suale' betchi'bo, jaibu naa buusti yo'otuitaka juni'i, a' yoemiane' betchi'bo, Liojta betana aniawak. Junuen san o'outa yeu yoemiak. Bwe'ituk aapo'ik Liojta betana, au a'

na'ikiawaka'u betana a' chupa'anee'uta junuen a' sualekai.

¹² Junuen san, ju'u Apra'am tuka'u, jaibu taewaim abe simtuasuka juni'i, yoemra aapo'ikut yeu katriam, ama butti juebenaek. Teekapo jume' chokim benasi, intok bawe mayoat, se'eta aukamta benasi, ka a na'ikiatu maisi machikai.

¹³ Si'ime juname'e, Liojta betana, ameu na'ikiawakamta, ka a' bichaka juni'i, kokkok. Taa juname'e, Liojtat eaka, bem a' suale' betchi'bo, ketun a' binwatune'po ju'uneaka juni'i, intok junuen a' sualeka, junaka'a alleaka aet bo'o bichak. Junuen, juname'e a' lutu'uriatek, ka inim jomentaka, naa buusti kateme benasi emo eiyaakai.

¹⁴ Bwe'ituk jume' inien jiakame, ju'unakkiachisia a' teuwaak, ketun jakun bwiaarapo bem jiapsinee'uta, bem a' jaiwa'po.

¹⁵ Juname'e, bempo, bem bwiaaraau waate'eteko, juchi junaman bicha a notti ean.

¹⁶ Taa juname'e, che'a juni'i tu'ikun bem jiapsinee'uta jaiwak. Teekapo Liojta make. Junuen san ju'u Lios, bempo'immeu a' achai Liojtuka'po, junaet ka au essok. Bwe'ituk teekau, aamak bem jiapsine' betchi'bo ammeas a' tu'uteriak.

¹⁷ Ju'u Apra'amtuka'u, Liojtat eaka a' sualekai, Liojta betana ju'uneiyaabaawaka, a' au i'a'awa'po aman, juka' a' yoemiata, Isaak teamta, Liojta yo'oreka, bwaram a' sussu'a'a benasi, a' me'e betchi'bo, kaupo jijissuawa'u a' tojak. Jaibu junuen a' me'ebaeka a' suma'iakan, juka' a' wepul yoemiata. Junae betana, Liojta betana, senu

weemta au na'ikiatuk juni'i.

¹⁸ Ju'u Isaak teamta betana, ju'u yoemra, et yeu katriamtuneeme, juname'emtune, ti au jiakai.

¹⁹ Bwe'ituk aapo ju'u Apra'amtuka'u Liojta ean, kokkoarim juni'i a' jijiabijtetua'po. Intok inen a' jiuu, Apra'amtuka' junuen ayuka' betchi'bo, juka' a' u'usiwata, kokkoarim nasuk, juchi bemelasi a' mabetaka'po.

²⁰ Ju'u Isaaktuka'u, Liojta eaka a' sualekai, Jakoop teamtau intok Esau' teamtau, chukula bicha tu'ik bem mabetnee'ut Liojtau bichaa junaet am nokriaka, ameu a' na'ikiak.

²¹ Ju'u Jakoop tuka'u, Liojta eaka a' sualekai, jaibu mukbaekai, Jose'etuka'uta yoemiammeu, chukula bicha, tu'ik bem mabetnee'ut, Liojtau bichaa junaet am nokriaka, ameu a' na'ikiak. Intok junak, a' booniat wijju'uteka weyeka, junuen, Liojta yo'orek.

²² Ju'u Jose tuka'u, Liojta eaka a' sualekai, abe mukekai, juka' Ijra'el yoemrata, che'a chukula, bwiaaraa Ejipto' tea'a betana ye'am katne'eti jiiak. Intok aapo'ik mukuko, a' takaawa betana, jakun bem a' tojaka a' ma'a betchi'bo junuen amet nesawek.

²³ Moiseejtuka'uta yo'owawam, Liojta bem eaka a' sualekai, juka' Moiseejtuka'uta yeu tomteko, jume' a' yo'owawam, baji metpo a' essoiriakan. Bwe'ituk bempo, junaka'a bem uusi, unnaa a' tutu'uliaka'po a' bichakai. Intok juka' ama yo'o ya'arita, a' me'ena'po nesaulata juni'i ka majjaek.

²⁴ Intok Moiseejtuka'u, Liojta eaka a' sualekai junuen, chukula, jaibu yoem yo'otakai, junama'a

bwiaraa Ejipto' tea'po yo'o ya'arita marawa a' yo'oturiakamta, ka a' mala rokak.

²⁵ Ala, aapo, ju'u Liojta yoemra, jume' ijra'eliitam mak au na'ikiaka intok junamemak jiokot au a' bitnee'uta yeu pu'ak. Junama'a, ka jiba, juka' ka tu'ik joaka, alleaka jiapsi'eaka su.

²⁶ Taa aapo ju'u Moisees, Krijtota benasi ka a' tu'uriwaka, ka a' eiyaawaka'a benasi jiapsakai, jiokot au bichakai, junaka'a che'a eiyaaka ae betana kaachin eak. Bwiaraa Ejipto' tea'po, beje'ewakamta ama ayukamta ka eiyaakai. Bwe'ituk chukula Liojta mak, juka' tu'ik a' bitnee'ut, junaet eaka jiapsan.

²⁷ Liojta eaka a' sualekai, ju'u Moiseej, bwiaraa Ejipto' tea'a betana yeu siika, junama'a, juka' yo'o ya'arita, ama nesaweka, a' me'epeakamta ka a' majjaekai. Bwe'ituk aapo, juka' Liojta, ka a bittumta, junuen a' bichamta benasi aet eakai.

²⁸ Ket jiba junaen, Liojta eaka a' sualekai, ju'u Moisees, bwara aso'ola su'anamta bo'o jooriak. Intok juname'e ojbo, si'imem jo'aa be'ekatana, bem pueetampo pa'aria tana a' ya'a tebok, Liojta junuen aet nesaweka'po aman. Junuen beja, ijra'eliita yoemra betana, juname'e usi'o'owim, che'a bat yoemiarim su'aneemta, ka ameu yebijne' betchi'bo.

²⁹ Intok Liojta eaka, bem a' suale' betchi'bo, ju'u Ijra'el yoemra, Siki'ibawe' tea'po yeu sajak, junama'a bwia wakiaku benasi. Jume' intok Ejipto' tea'po joomem, am jajase'um, jiba junaen ama yeu katbaekai, ama ba'apo kokkok.

³⁰ Liojta bem eaka a' suale' betchi'bo, bwe'u jo'ara Jeriko' tea'po konila, ju'u mekka jikau teta

kora watter. Jume' Ijra'el ta betana yoemiarim, woo busan ta'apo, nape konila am saka'asuko.

³¹ Ju'u ka tu'i jamut, Ra'ap teame, Liojta eaka a' sualekai, ka jume' watemmak muukuk, jume' ka Liojta nok jikkajakammak. Aapo'ik, Ijra'el yoemrata betana, jume' etbwa aman bittuarim tu'isi am mabetakai intok am essokai.

³² Ka ini'i jiba ju'u in teuwaabae'u, kannee au yumaa ean, inen teakame betana etejo betchi'bo, Jereon teame, intok Barak teame, Samson teame intok Jappet teame, Labii' teame intok Samuel teame, intok jume' waate, Liojta betana ju'uneetuawaka, yee majtakame betana, bu'uuk ame tana etejo machika juni'i.

³³ Liojta eaka bem a' suale' betchi'bo, si'ime inime'e, bempo tatta'abwi, ka bem bwiaaram yo'ok. Tu'isi tuttu'i nesaureomtuk. Liojta betana tu'ik ameu na'ikiawakamta mabetak. Ouseim ane'epo e'etasuaka juni'i, juname'e kaachin am jooan.

³⁴ Intok kia ju'u bwe'u taji beetia kaachin am jooan. Nassuawa'po, jume' tebe kuchi'immea am su'abaeme betana ama yo'eek. Jume' utte'ata ameu be'eeme, utte'ata mabetak. Jum nassuawa'po u'utte'aka yeu sajak. Intok jume' am beje'eka amemak nassuame, am koobak.

³⁵ Waate jaamuchim, bem kokkoriaka'um, juchi jiapsame bichak.

Taa waate ket, intok jikot maisi ya'awaka su'atuk. Bem ka su'ana' betchi'bo, Liojta ka nok jikkaji i'awan, taam ka junuen aayuk, junuen, chukula, juchi jiabijteka Liojta mak, che'a tu'isi jiba yuu jiapsibaekai.

³⁶ Ketun san waate, jaana eiyaasuak. Intok bepsuak. Intok kia yee e'etawa'po aneka intok junama'a sisi'iwook wikiammea suma'imtakai, jiokot emo bichak.

³⁷ Mamaasuaka su'atukamme. Sisi'iwookie, nasuk'aman chuktawakai, ka tu'isi au i'awaka ameu ji'opsuak. Tettebe kuchi'immea süssu'asuak. Intok ka jo'aasukai. Kabaa beata intok bwara boata tajo'orekai. Kaitae emo ania machikai. Siokakai, intok ka jiokolisuak.

³⁸ Inime'e o'owim, Liojta betana katekai, inien ju'u yoemratau kia juni'i ka au cha'akai. Mekka bicha bweka pa'ariat naj rejten. Kawimpo rejteka intok kau woojo'oku intok tesompo jojo'asukai.

³⁹ Si'ime bempo junuen Liojta eaka a' sualekai, junuen junaet, Liojta bichapo ju'uneiyaawaka, mabetrimtaka juni'i, Liojta betana juka' ameu na'ikiawakamta ka a' mabetak.

⁴⁰ Bwe'ituk aapo ju'u Lios, senu weemta, che'a juni'i tu'ik ya'abaeka ean, itou waatekai. Junuen beja ka bempolaim jiba, taa ala itomak nau, aapo'ik bichapo itom tu'isi mabetrimtaka aamak itom jiapsine' betchi'bo.

12

Yo'owe Jesukrijtota, itepo ka koptanee

¹ Junuen san beja, itepo, juebenam junuen, Liojta eaka a' sualsukame ju'uneiyaakai, si'imeta juka' ka aet itom jiapsituamta intok si'imeta juka' ka tu'uwata itot ayuka, Liojta ka itom nok jikkajituamta, omola tawaane. Intok bichau bicha Liojta betana itom tekil maki, itom joo i'awa'ut jiapsine.

² Jesukrijtota itepo ka koptane, ju'u, bat naataka, itom a' suale' betchi'bo itom aniamta. Intok ju'u, junaet itom aet yeu yuma'atuaneemta. Ju'u Jesukrijto, kuuset jiokot au bichak. Junuen kia jak wa'am tiusi a' me'etunee'uta, aapo, a' kaita tuka'a benasi a' bichak. Bwe'ituk aapo ju'unean, junuen muksuka, junaet chukula tua alleewamta a' bitnee'u. Junaet chukula intok, Liojta, yo'otaka a' kateka'u, a' batatana yejtek.

³ Junuen san eme'e, Jesukrijtota, tu'isi a' jiapsisuka'u intok jume' ka tu'i yoemem betana tua jiokot au a' bichaka'u waatine. Intok junuen san, eme'e ka ko'om'eebaane.

⁴ Bwe'ituk eme'e i'an tajtia, juka' ka tu'ik enchim beje'eka jiapsa' betchi'bo, kee jabe kokko.

⁵ Eme'e a' koptala, Liojta nok lutu'uriapo enchim a' yoemiaka'a benasia, juka' enchim a' nok tejwaaka'uta, inen jiakai:

In yoemia, achai Liojta betana, aapo'ik ea'po aman, em jiapsine' betchi'bo,

Juka' bettek eu weyemta, ka jak wa'am a' eiyaane. Intok aapo'ik betana kutti sua tejwaawa'atek juni'i, ka ko'om'eebaane.

⁶ Bwe'ituk ju'u achai Lios, jume' a' nake'um, Aapo'ik ea'po aman bem jiapsine' betchi'bo, ameu suua.

Intok si'ime jume' a' yoemiaka'a benasi a' mabetricim, bettek ameu jooa, ti jiakai.

⁷ Eme'e Liojta betana junuen bitwa'atek, ka jain eene. Bwe'ituk ju'u Lios, aapo, a' yoemiam benasi enchim bicha. Inim, si'ime jume' yo'owem, yoemiakame, bem yoemiam suasi am jipue.

⁸ Taa ju'u Lios ka junuen jume' a' yoemiam benasi enchim bicha'ateko, junak eme'e ka tua lutu'uriapo aapo'ik yoemiamtune. Bwe'ituk ju'u Lios, jume' tua a' yoemiam benasi bicha'um, si'imemmeu bettek ameu jooa.

⁹ Itepo, ili usimtukai, inim jume' itom yo'owam, jibebiae itom sua tetejwaan. Ite intoko, am yo'oren. Junuen san, itepo che'a juni'i itou utte'a, juka' itom achaitau ito su'u tojaka a' nok jikkajine, ju'u teekau katekamtau. Junuen aamak jiba yuu jinne'uimtune' betchi'bo.

¹⁰ Inim bwiapo, jume' itom yo'owam, ka juebena ta'apo itom sua tetejwaasuk, bem junen a' tu'ure'u tajtia. Taa ju'u Lios, tua lutu'uriapo tu'ik ito tana waatakai, itom sua tejwaa. Junuen, si'ime ka tu'ik joowamta betana ito na'ikimteka, wepulsi aapo'ik ea'po aman, jiba itom jiapsa'u tajtia.

¹¹ Lutu'uria ala, Liojta betana betteka itom ae sua tejwaawa'uta, itepo a' mabetakai, ka itom a' tu'ure'po. Ala itepo bettesi a' ine'ene. Taa chukula, jume' junuen Liojta betana bettesi a' ine'akame, Liojta ea'po aman intok si'imeku tu'isi bem jiapsinee'uta intok yanti elaka jiapsiwamta aet bitne.

Liojta noki ka jikkajiwa'u, a' jinilwachiaka'u

¹² Junuen san eme'e, enchim bo'o joorianee'uta, bemelasi aet jiapsi taitinee intok Krijtota enchim sualnee'uta, ka koptakai.

¹³ Intok tu'ik ausu'lik bo'o jooriaka enchim jiapsinee'ut emo temaine. Junak, jume' ju'ubwa Krijtota sualeka intok kee tu'isi jiapsame, emo

betchi'bo, che'a tu'isi a' sualeka jiapsine, intok ka juchi ta'abwisi eebaane.

¹⁴ Si'imemmak yanti elaka enchim jiapsinee'ut emo temaine. Liojta enchim jiapsi i'a'po amani jiapsakai. Bwe'ituk kaabe, achai Liojta bitne, ka junuen, si'imeta ka tu'ik joowamta betana au na'ikimteka, Liojta ea'po aman jiba jiapsakai.

¹⁵ Tu'isi eme'e aet emo suuane, junueni, Liojta tu'isi yee a' nake' betchi'bo, waka'a ama butti tu'ik aapo'ik betana weyemta, kaabeta yeu be'eeka a' mabetne' betchi'bo. Intok emo nasuk junuen, kaabeta, ka tu'ik bo'o jooriaka, watem ka tu'ikut ji'optuakai, juyata jowooka'a benasia, juebenam nasontekai.

¹⁶ Emo nasuk kaabe, jamutta ka jubeka, aamak au tu'uribaane. Intok kia Liojta betana weyemta, kaabe jak wa'am a' eiyaane. Bwe'ituk ju'u Esau'utuka'u che'a bat naataka inika'a yaak. Liojta betana a' yo'otuka' betchi'bo, juka' tu'ik au a' lutu'uriatuka'uta ka eiyaaka, senu pu'ato bwa'amta betchi'bo a' ta'aruk.

¹⁷ Eme'e intok ju'unea, chukula Esau' teamta, juka' a' nenkaka'uta, a' achaiwata betana a' mabetbaeko, ka junaet a' mabetwako. Intok junaet betchi'bo, tu'isi bwanaka juni'i, juka' ka a' eiyaaka'uta, juchi a' mabet betchi'bo, ka a' tu'utek.

¹⁸ Eme'e ka inim, junakpo, ju'u ijra'eliita yoemrata benasi, wa'a kawi a bittuka intok beeteka intok juneraasi ka machisi cha'aka, intok yuku jekata junama'a utte'aka'po bem a' bichaka'a benasi, ka eme'e junale benaku yajilam.

19 Intok kia juka' sisi'iwook kusia jiawaita juni'i, intok Liojta betana juka' nok jiawaita, junammeu nokakamta juni'i. Juname'e, junaka'a jiawaita jikkajaka, Moiseejtuka'utau jiokot jiiak, Liojta ka intok ameu nok i'akai.

20 Junuenim aayuk, bempo senu nesauta, unnaa bettelekai, inen jiamta: “Kia pocho'po jiapsaka, naikim wokekame, junama'a kaupou weama'ateko, tetammea, oo tebe kuta ju'iwammea me'etune”, ti jiamta.

21 Unnaa majjaiwatchika ama bibitwan. Kia ju'u Moiseejtuka'u, aapo juni'i inen jiiak: “Ama butti ne majjaeka, ino yooa”, ti jiiak.

22 Taa ala eme'e, kawi Sion tea'u yajilam. Intok jum bwe'u jo'ara, Lioj jiba yuu jiapsamtawi. Teekau Jerusalem tea'u. Intok junaman, juebena miil ankelesim jiapsa'awi, alleaka, Liojta yo'ori betchi'bo nau yajilamtakai.

23 Intok Liojta yoemiam, teekau mabetricim nau anemmake. Intok Liojtau, ju'u si'imem ya'urau bittuaneemtau. Eme'e au lutu'uriaka, au bicha a emo nokria. Jume' tu'isi jiapsisuka, Liojta tu'isi mabetricimmak eme'e i'an na'ikiarim.

24 Jesukrijto, ju'u bemela lutu'uriata ya'alame, intok aapo'ik, kuuset mukuka, ojbota a' wo'oteka'uta ju'uneiyaakakai. Abeltuka'uta me'ewaka, a' ojbowa bepa che'a eiyaawatchi.

25 Junuen san eme'e, juka' itou nokamta ka koptane' betchi'bo, aet emo suuane. Bwe'ituk ka ama yo'eek, wame'e inim bwiapo, Liojta am sua tejwaa, ka a' nok jikkajakame. Intok kia itepo juni'i, ama yo'e' betchi'bo, tee ka ama yuma'ane,

junuen, teekapo betana itou nokamta, ka a' nok jikkajako.

²⁶ Junakriapo, taewaimmet Liojta betana ju'u jiawai, bwiata au yoyootuak: “Taa i'ani”, ti jiia ju'u Lios, “juchi wee'po ne ka ika'a bwiata jiba junuen au yootuane, taa ket teekau, chokim ayukame juni'i.”

²⁷ Junuen: “Juchi wee'po jiba”, ti jiakai, a ju'uneetu, Liojta betana, inim juka' a' ju'unaktei, a lu'utemta, a' lu'utine'po. Intok juka' ka a lu'utemta, jiba betchi'bo a' tawane'po.

²⁸ Liojta yo'otaka a' kateka'u itom jiapsi i'awa'u, ka lu'utine. Junuen san itepo, inia betchi'bo Liojta bai saune. Intok a' alleetua' betchi'bo, tua junen jiaka a' yo'orine. Intok ka a' koptaka a' nakeka jiapsine.

²⁹ Bwe'ituk ju'u itom achai Lios, tajita jita lu'u lu'uta'a benasi maachi.

13

Jaisa jiapsaka, Liojta itom alleetuanee'u

¹ Eme'e, enchim emo naknee'uta ka koptane, Krijtopo enchim nau weriaka'a benasia.

² Enchim jo'aampo, emou yaaajame, tu'isi enchim am mabbetnee'u, eme'e waatine. Bwe'ituk, inien aneka, che'a bat naataka, waate, ka ju'uneaka, bem jo'aampo, Liojta betana ankelesim mabbetan.

³ Jume' eta'immeu eme'e waatine, eme'e, amemak junuen eta'im benasi eakai. Jume' ko'okosi ya'arim, eme'e ka koptane, eme'e juni'i ket junuen ame benasi ko'okok a ine'aakai.

⁴ Si'ime, emo jujupwamta a' yo'oreka a' bitne. Bwe'ituk ju'u Lios, jume' ka bem jubimmak, oo ka bem kunammak emo tu'ureme, aapo am ya'uraa bittuane.

⁵ Ka unnaa tomit emo temaeka jiapsine. Enchim jipue'u mak yanti elne. Bwe'ituk ju'u Lios inen a' teuwaalaa: “Jiba ne emaktune, intok jakwoo juni'i, ne ka enchi koptane”, ti jiakai.

⁶ Junuen san, itepo, ka jain eaka, te inen a jiunee:

Ju'u achai Lios, aapo juna'a ju'u nee aniame. Senuk neu ya'anee'u betana nee ka majjaune.

⁷ Eme'e, emou yo'otaka intok Liojta betana nok lutu'uriata enchim majtalame, eme'e am eiyaaka, ameu waatine. Intok juname'e, bempo'im tu'isi jiapsaka, tu'ik bem bicha'uta mammatene. Intok bempo'im Liojta suale'e benasi, a' sualeka jiapsine.

⁸ Ju'u Jesukrijto jiba juna'a, ju'u, che'a bat tuka'u, i'an ta'apo jiapsame, intok jiba betchi'bo tuneeme.

⁹ Ka eme'e ta'abwisi weyeka intok ka tu'ik enchim majtawa'uta سوالباane, omot bicha enchim eetuaamta. Ala, che'a tu'ine, itepo, Liojta itom a' nakeka'ut eaka itom jiapsa'po, bwa'awamta betana nesauta ji'ojteipo a' weye'ut eaka su. Bwe'ituk juna'a nesauri, jume' a' bo'o jooriame, kaita'po am aniak.

¹⁰ Itepo i'an, ta'abwisi weyeka, ka tu'uwa ya'arim betchi'bo Krijtota me'ewakamta itepo sualla. Intok jume' inim, che'a bat naataka te'opopo junaen weyeka a' sualeka a' bo'o

jooriame, inime'e, junae betchi'bo, Krijtota betana juka' tu'ika weyemtau, ka lutu'uriak.

¹¹ Bwe'ituk ju'u, jum te'opopo che'a si'imem bepa yo'owe, jurio, jume' bwaram, Liojta yo'ori betchi'bo su'awame, ojbota, kariu, Liojta ama ane'e benasi yo'oriwa'u, a' totoja, junae bem ka tu'uwa ya'arimmet jiokoitubaekai. Taa juname'e bwaram kokkokame, junama'a bem ane'epo, jo'ara, pa'akun yeu tojiwaka tattaawan.

¹² Ket jiba junaensu, Jesukrijto, jum bwe'u jo'ara betana pa'akun yeeu, jiokot ya'ataka me'etuk. Aapo junuen, tua a' ojbowata wo'otaka, junae inim yoemrata, ka tu'uwa ya'arimmet jiokoirimtaka, aapo'ik betchi'bo jiba bem jiapsine' betchi'bo.

¹³ Junuen san itepo, Jesukrijtota, junuen ka yo'oriwaka'a benasi, aapo'ik itom kat i'a'u bicha, aamak jiba eebeaka, te katne, bwe'u jo'ara pa'akun tana juni'i.

¹⁴ Bwe'ituk inim bwiapo, itepo, bwe'u jo'ara, jiba betchi'bo itom jo'anee'uta te ka jipue. Ala itepo, jo'ara, chukula aman itom jiapsinee'uta itepo bit bo'o bicha.

¹⁵ Junuen san itepo, Jesukrijtota sualekai, jiba Liojta itom yo'orinee'uta ka a' koptane. Junuen Liojta itom nak yo'ore'u, bwaram su'aaka, Liojta itom alleetua'ea'po weye. Itom a' suale'uta teuwaakai.

¹⁶ Intok jiba eme'e au waatine, tu'ik yeteu enchim bo'o jooriane'po. Intok enchim jipue'ue, watem ae aniane. Bwe'ituk jiokot aet emo bicha'atek juni'i, inile benasi weyemtae, Liojta yo'oriwame, aapo'ik alleetwane.

¹⁷ Eme'e, emou yo'otaka ja'abwekame, am jikkajaka bem junuen enchim jiapsi i'a'po aman jiapsine, intok amemak tuttu'ika am yo'orine. Bwe'ituk bempo juname'em, jume'e, tu'isi enchim tawanee'uta waataka, enchim suuame. Ju'uneaka, chukula Liojta bichapo emo betana bem temainaa'u. Junuen san eme'e, juka' tekilta emo nasuk bem ya'ari, alleaka bem a' joone' betchi'bo, amemak tuttu'ine. Bwe'ituk eme'e am sioktuaka'ateko, kaita'po emou tu'i ean.

¹⁸ Liojtau bicha em itom nokria. Bwe'ituk ju'uneate, Liojta bichapo tu'isi itom jiapsa'po. Itepo intok, tu'ik bo'o jooriaka jiapsibae.

¹⁹ Intok tua nee betchi'bo ne enchim nee Liojtau bicha nee nokria i'a, junuen Liojta nee ania betchi'bo, che'a lauti, juchi in emomak anne' betchi'bo.

Ji'ojtesuka, ameu tu'ik a'awaka am tebotua

²⁰ Ju'u Lios, yanti elwamta yetet autuame, intok Jesukrijtota, juka' itom si'imem a' sualemmeu yo'oweta, kokkoarim nasuk a' jiabijtetuakame, intok aapo'ik ojboe, jiba betchi'bo lutu'uriatuneemta itom ya'ariakame,

²¹ aapo'ik enchim jiapsi i'a'po aman, tu'isi enchim aet yeu yuma'ane' betchi'bo, enchim aniane. Junuen si'imeku aapo'ik ea'po aman enchim jiapsine' betchi'bo. Intok itom si'imem sawane, yo'owe Jesukrijto itom aniakai. Yo'owe Jesukrijtota yaaka'u betchi'bo, si'imem betana a' yo'orinaa'uta au aune. Tua junuentune.

²² Krijtopo nemak werim, emou ne ujbwana, iniae in enchim nok tejwaa'ue, ka seej chukti

enchim eene' betchi'bo. Bwe'ituk ka juebena ju'u in emou ji'ojteka'u.

²³ Enchim ne tejwaa, Krijtopo itomak werim, Timoteo' teamta jaibu ka a' eta'ituka'po. Lauti neu a' yepsako, in enchim aman bichi'iseko ne emou a' weiyaane.

²⁴ Si'imem jume' emou yo'otaka ja'abwekame, nee am tebotuariane. Intok si'imem jume' Krijtopo itomak werim. Jume' inim bwiaraa Itaalia' tea'po jo'aakame enchim tebotua.

²⁵ Liojta betana tu'ikue enchim alleenee'u emou aune.

**Yo'owe Jesukrijtota itom ya'ariaka'u
betchi'bo ju'u bemelaka liojta betana
lutu'uria ya'ari (El Nuevo Testamento en
yaqui)**

New Testament in Yaqui (MX:yaq:Yaqui)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaqui

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaqui [yaq], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaqui

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 29 Jan 2022

f1151531-f330-51af-8fd4-d13c73020f71